

Azərbaycan Respublikası İqtisadi İnkişaf Nazirliyi
İQTİSADI İSLAHATLAR
ELMİ TƏDQIQAT İNSTİTUTU

İLLİK

HESABAT

2010

Bakı şəhəri – 2011

GİRİŞ

İqtisadi İslahatlar Elmi-Tədqiqat İnstitutunun fəaliyyətinin müasir tələblərə uyğunlaşdırılması istiqamətində tədbirlər hesabat ilində də davam etdirilmişdir. Belə ki, 2010-cu ilin əvvəlində İnstitutun Elmi-Tədqiqat İş Planı İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin əlaqədar strukturları ilə razılaşdırılaraq cənab nazir tərəfindən təsdiq olunmuş və ilin əvvəlindən etibarən bütün işlər bu plana uyğun olaraq təşkil edilmişdir.

2010-cu ildə İİETİ İş Planına müvafiq olaraq fəaliyyətini aşağıdakı istiqamətlər üzrə müəyyənləşdirmişdir:

- I. Elmi-tədqiqat işləri;
- II. Analitik təhlil işləri;
- III. Elmi-təşkilati işlər;
- IV. Tədris işləri;
- V. Marketing və ictimai əlaqələr üzrə işlər;
- VI. Elmi katiblik işləri;

Hesabat ilində İqtisadi İslahatlar Elmi-Tədqiqat İnstitutunda İş Planından əlavə olaraq, bir sıra Dövlət Programları üzrə həyata keçirilən tədbirlər planında müvafiq bölmələr yerinə yetirilmişdir.

I. ELMİ-TƏDQIQAT İŞLƏRİ

2010-cu ildə İqtisadi İslahatlar Elmi-Tədqiqat İnstitutunda Azərbaycan Respublikasının iqtisadiyyatının qeyri-neft sektorunun dayanıqlı inkişafı problemlərinin tədqiqi istiqamətində və həmçinin İş Planında yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulan aşağıdakı elmi-tədqiqatlar yerinə yetirilmişdir:

PROBLEM: REGIONLARIN İNKİŞAF PROBLEMLƏRİ

Mövzu:

Regionların sosial-iqtisadi inkişaf üzrə reytinginin müəyyən edilməsi.

Məsul icraçılar: i.e.d. Yadulla Həsənlı, i.e.n. Fəxri Həsənov, Nurəddin Eynullayev.

Tədqiqat işi çərçivəsində inkişaf indekslərinin hesablanması üzrə BMT İnkişaf Proqramı tərəfindən təklif edilmiş metodologiyaya uyğun olaraq iqtisadi rayonların reytingi müəyyən edilmişdir. Tədqiqat Kəlbəcər-Laçın iqtisadi rayonu işğal altında olduğundan bu rayon istisna olmaqla qalan iqtisadi rayonları əhatə edir. Qiymətləndirmə 2003-2009-cu illər üzrə aparılmış, sosial-iqtisadi inkişafın meyarları 2003-cü ildə 25, 2004-2005-ci illərdə 26, 2006-2008-ci illərdə 28, 2009-cu ildə isə 27 parametr üzrə hesablanmış və nəticələrə əsasən iqtisadi rayonların reytingi qurulmuşdur.

Mövzu:

İqtisadi rayonların sosial-iqtisadi pasportunun hazırlanması.

Məsul icraçılar: i.e.d. Vilayət Vəliyev, i.e.n. Rofət Hüseynəliyev, Nurəddin Eynullayev.

Bu iş çərçivəsində iqtisadi rayonların sosial-iqtisadi vəziyyətinin mövcud mənzərəsini, təbii və əmək resurslarını özündə əks etdirən informasiya bazasının formalaşdırılması məqsədilə ölkənin iqtisadi rayonları üzrə sosial-iqtisadi pasportları hazırlanmışdır.

Pasportlar hazırlanarkən xarici ölkələrin bu sahədə təcrübəsi öyrənilmiş, Azərbaycanın iqtisadi rayonlarına dair sosial-iqtisadi məlumatlar toplanmış və yerləşdirilmişdir. Sosial-iqtisadi pasportlarda iqtisadi rayonların ərazisi, relyefi, iqlimi, faydalı qazıntı ehtiyatları, iqtisadi potensialı və s. əsas göstəriciləri müxtəlif cədvəl, diaqram və şəkillərdən istifadə olunmaqla şərh edilmişdir. Pasportlarda iqtisadi rayonların investisiya istiqamətləri göstərilmiş və burada mövcud olan müəssisə və təşkilatların siyahısı verilmişdir.

Mövzu: Regionların sosial-iqtisadi inkişafına klaster yanaşmasının tətbiqi üçün təkliflərin hazırlanması.

Məsul icraçılar: i.e.n. Fəxri Həsənov, Nurəddin Eynullayev.

Bu iş çərçivəsində regionların sosial-iqtisadi inkişafına klaster yanaşmasının nəzəri-metodoloji əsasları araşdırılmışdır. Tədqiqat işində regional inkişafda bu yanaşmanın üstünlükləri tədqiq edilərək, bu sahədə dünya ölkələrinin təcrübəsi öyrənilmiş və ümumiləşdirilmişdir.

Mövzu: Lənkəran iqtisadi rayonunun sosial-iqtisadi vəziyyətin qiymətləndirilməsi.

Məsul icraçılar: i.e.d. Vilayət Vəliyev, Nurəddin Eynullayev.

Tədqiqat işinin məqsədi Lənkəran iqtisadi rayonunun sosial-iqtisadi vəziyyətini xarakterizə edən göstəricilərin təhlili əsasında regionun sosial-iqtisadi vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına dair elmi-cəhətdən əsaslandırılmış təkliflərin verilməsindən ibarətdir. Bunun üçün bir sıra informasiya mənbələrindən – Dövlət Statistika Komitəsi,

İqtisadi İnkişaf Nazirliyi, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsi və s-nin məlumatlarından istifadə olunmuşdur. Bu iş hesabat dövründə tamamlanmış və müvafiq hesabat təqdim edilmişdir.

PROBLEM:

KƏND TƏSƏRRÜFATININ İNKİŞAFI PROBLEMLƏRİ

Mövzu:

Kənd təsərrüfatının kompleks inkişafına dair təkliflərin hazırlanması.

Məsul icraçılar: i.e.d. Yadulla Həsənli, Malik Mehdiyev, i.e.n. Fəxri Həsənov.

Tədqiqat işi üzrə aqrar-sənaye kompleksinə aid məhsulların büdcəsinin hazırlanması üzrə bütün məlumatlar sorğu vasitəsilə toplanmış və ümumiləşdirilmişdir. Həmin məlumatlar məhsullararası balans üçün hazırlanmış cədvəllərə köçürülmüş, bitkiçilik məhsulları istehsalının digər sahələrlə əlaqəsi qiymətləndirilmişdir.əldə edilmiş nəticələr əsasında kənd təsərrüfatının kompleks inkişafına dair təkliflərin hazırlanmışdır.

Mövzu:

Kənd təsərrüfatı sahələrinin inkişafı üzrə layihə təkliflərinin hazırlanması.

Məsul icraçılar: i.e.d. Yadulla Həsənli, Malik Mehdiyev.

Bu iş çərçivəsində aşağıdakılar yerinə yetirilmişdir:

- Kombinəlaşdırılmış yem istehsalı üzrə layihə təkliflərinin hazırlanması məqsədilə respublikamızda becərilən və yetişən yem bitkilərinin qida tərkibini əks etdirən cədvəllərin yığılması davam etdirilmiş, kənd təsərrüfatı heyvanlarının növləri və yaş tərkibinə müvafiq tələbatlar cədvəli tərtib edilmiş və optimal yem rasionlarının hazırlanması mərhələsi başa çatdırılmışdır.

- Heyvandarlıq məhsullarının kompleks emalı üzrə layihə təkliflərinin hazırlanması üzrə iş davam etdirilmiş və səmərəli ərzaq normaları öyrənilmiş, ət kombinatının yaradılması və onun əsasında heyvanların kompleks emalının iqtisadi səmərəliliyinin heasblanması üzrə texniki-iqtisadi materiallar toplanmışdır.

Ət kombinatının yaradılmasının layihə təklifi və onun səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi üzrə hazırlıq işləri bitmiş və bilavasitə qiymətləndirməyə başlanmışdır. Layihə tamamlanmışdır.

PROBLEM:

DAVAMLI İNKİŞAF KONSEPSİYASI VƏ ONUN AZƏRBAYCANDA TƏTBİQİ PROBLEMLƏRİ

Mövzu:

Azərbaycanda insan inkişafı indeksinin qiymətləndirilməsi.

Məsul icraçılar: i.e.d. Yadulla Həsənli, Fərhad Mikayılov.

Tədqiqat işinin icra planına uyğun olaraq cari ilin ikinci yarımiliyində aşağıdakı işlər yerinə yetirilmişdir:

“İnsan yoxsulluğu davamlı insan inkişafı konsepsiyasının vacib tərkib hissəsi kimi” bölməsi üzrə BMT-nin İnkişaf Proqramı tərəfindən qəbul edilmiş vahid konsepsiyaya əsasən insan yoxsulluğunun azaldılması məsələləri araşdırılmış və nəticələr əldə edilmişdir;

“Yoxsulluğun növləri və onun ölçülməsi problemləri” bölməsi üzrə yoxsulluğun növləri və ölçülməsi metodları tədqiq olunmuşdur;

“İnsan inkişafı indeksinin nəzəri-metodoloji məsələləri” bölməsində insan yoxsuluğuna dair nəzəri yanaşmalar tədqiq olunmuş və ümumiləşdirilmiş, yoxsulluğun qiymətləndirilməsi metodologiyaları araşdırılmış və müvafiq metodologiya seçilmişdir.

“İnsan inkişafı indeksi, onun hesablanması və alınmış nəticələrin təhlili” bölməsində Azərbaycan Respublikasında insan inkişafı indeksi qiymətləndirilmiş, alınmış nəticələr seçilmiş xarici ölkələrlə müqayisə edilmiş, insan yoxsulluğu üzrə olan problemlər ümumiləşdirilmişdir.

“İnsan inkişafı indeksinin yaxşılaşdırılması yolları” bölməsində ölkəmizdə insan yoxsulluğunun azaldılmasının həlli yolları verilmişdir.

Tədqiqat işi tamamlanmışdır, işin sonunda nəticələr ümumiləşdirilmiş və insan yoxsulluğunun azaldılması istiqamətində müvafiq təklif və tövsiyələr verilmişdir.

Mövzu:

Azərbaycan Respublikasının regionlarının, kənd təsərrüfatının, turizmin və nəqliyyat-tranzit sektorunun rəqabətqabiliyyətliliyinin yüksəldilməsi istiqamətində təkliflər paketinin hazırlanması.

Məsul icraçılar: i.e.n. Fəxri Həsənov.

Bu iş çərçivəsində Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı, nəqliyyat-tranzit, turizm sektorlarının və Lənkəran iqtisadi rayonu timsalında regional iqtisadiyyatın rəqabətqabiliyyətliliyinin yüksəldilməsi istiqamətlərində təkliflər paketi hazırlanaraq təqdim edilmişdir.

Mövzu:

Makroekonometrik modelin konseptual əsaslarının işlənməsi, dəyişənlərin və tənliklərin müəyyən edilməsi, məlumat bazasının formalaşdırılması.

Məsul icraçılar: i.e.n. Fəxri Həsənov.

Bu tədqiqat işi çərçivəsində Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün makroekonometrik modelin konseptual əsasları ilkin variantda işlənməmiş, model üçü zəruri olan dəyişənlər və tənliklər müəyyən edilmiş, məlumat bazası formalaşdırılmışdır.

PROBLEM:

SAHİBKARLIĞIN İNKİŞAFI PROBLEMLƏRİ

Mövzu:

Aqrar-sənaye məhsullarının rəqabətqabiliyyətliliyinin qiymətləndirilməsi.

Məsul icraçılar: i.e.d. Yadulla Həsənlı, Malik Mehdiyev.

Aqrar sənaye məhsullarının aşkar müqayisəli üstünlük indekslərinin zaman sırası əsasında trend modellərinin qiymətləndirilməsi üçün 300-dən çox məhsulun idxal və ixracı barədə 2000-2008-ci illər üzrə məlumatlar toplanaraq zaman sıraları formalaşdırılmışdır. Statistik sıraların ilkin statistik təhlili başa çatdırılmışdır.

Mövzu:

Azərbaycan Respublikasının kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin korporativ idarəetmə sistemlərinin təkmilləşdirilməsi.

Məsul icraçılar: i.e.d. Vilayət Vəliyev, i.e.n. Samirə Abasova.

Bu iş çərçivəsində korporativ idarəetmə və korporativ maliyyə sistemlərinin nəzəri-metodoloji əsasları araşdırılmış, Azərbaycan Respublikasının fəaliyyət subyektlərində korporativ idarəetmə və korporativ maliyyə sistemlərinin qurulması, həmçinin bu sistemlərin təkmilləşdirilməsi istiqamətində təklif və tövsiyələr verilmişdir. Tədqiqat

işində həmçinin kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin fəaliyyətinə təsir edən amillər araşdırılmış, innovasiya sahibkarlığına təsir göstərən amillər iqtisadi və sosial cəhətdən qiymətləndirilmiş, orta və kiçik sahibkarlıq obyektlərinin perspektiv innovasiya fəaliyyətinin inkişaf etdirilməsinə yönələn tədbirlərin həyata keçirilməsi istiqamətində təkliflər verilmişdir.

PROBLEM: AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QEYRİ-NEFT İXRACI: PROBLEMLƏR VƏ PERSPEKTİVLƏR

Mövzu:

Valyuta məzənnəsinin qeyri-neft ixracına təsirinin qiymətləndirilməsi.

Məsul icraçılar: i.e.n. Fəxri Həsənov.

Bu tədqiqatda Johansenin Vektor Xətanın Təshih Modelini tətbiq etməklə manatın real mübadilə məzənnəsinin qeyri-neft ixracına təsiri tədqiq edilir. Qiymətləndirmənin nəticələri onu göstərir ki, qeyri-neft ÜDM-u qısa və uzun müddətdə qeyri-neft ixracına müsbət təsir etməsinə baxmayaraq, real mübadilə məzənnəsi mənfi təsirə malikdir. Xətalara təshih əmsalı göstərir ki, qısa müddətli dalğalanmaların bir rüb ərzində 21%-i uzunmüddətli tarazlığa təshih olunur. Tədqiqatın nəticələrinə əsaslanaraq demək olar ki, real mübadilə məzənnəsinin möhkəmlənməsi qeyri-neft ixracının artımına mane olan əsas amillərdən biridir. Qeyri-neft ixracının dəstəklənməsi Azərbaycan Respublikasının ən mühüm strateji iqtisadi siyasət məsələlərindən biri olduğundan tədqiqatın nəticələri iqtisadi siyasət qərarları hazırlayanlar üçün faydalı ola bilər.

Mövzu:

Qeyri-neft sektorunun inkişafında optimal büdcə-vergi siyasətinin rolu.

Məsul icraçılar: i.e.n. Fəxri Həsənov.

Tədqiqat işi çərçivəsində Azərbaycanda qeyri-neft sektorunun inkişafında büdcə-vergi siyasətinin rolu 2000-2009-cu illərin rüblük iqtisadi göstəriciləri əsasında ekonometrik araşdırılmışdır. Alınan nəticələr onu göstərir ki, uzun müddətli dövrdə büdcə xərclərinin artması qeyri-neft ÜDM-nun artmasına, vergi daxilolmalarında artım isə qeyri-neft ÜDM-nun azalmasına səbəb olur.

Mövzu:

Qeyri-neft ixracının əsas determinantları.

Məsul icraçılar: i.e.n. Fəxri Həsənov.

Bu tədqiqat işi çərçivəsində Azərbaycanın qeyri-neft sektorunun ixracına təsir edən digər – hüquqi, institutsional və mikro səviyyəli amillər araşdırılmışdır. Nəticələr göstərir ki, Azərbaycanda xarici ticarətin tənzimlənməsi sahəsində qanunvericiliyin və normativ-hüquqi aktların təkmilləşdirilməsi zərurəti aktual olaraq qalmaqdadır.

İş: Əsas istehlak məhsullarının qiymətlərinin monitorinqinin nəticələrinin təhlili.

Məsul icraçılar: i.e.n. Fəxri Həsənov.

Bu iş üzrə hər ayın 15-dək əsas istehlak məhsullarının qiymətlərinin monitorinqinin nəticələrinin təhlili aparılmış və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidmətinə təqdim edilmişdir.

İstehlak bazarının monitorinqinin nəticələrinin təhlilinin əsas məqsədi İqtisadi İnkişaf Nazirliyi Antiinhisar Siyasəti və İstehlakçıların Hüquqlarının Müdafiəsi Dövlət Xidmətinin istehlak bazarında istehlak məhsullarının qiymətləri üzərində apardığı monitorinqlərin təhlilindən ibarətdir. Monitorinqlər Bakı şəhərinin və regionların

istehlak bazarlarında aparılır. Sözügedən istehlak məhsulları 57 adda ərzaq məhsulları, 26 adda meyvə və tərəvəz məhsulları və 49 adda tikinti materiallarından ibarətdir. Qeyd edək ki, monitorinqlər həftədə bir neçə dəfə olmaqla hər ay həyata keçirilir. Monitorinqdən əldə olunan nəticələr əsasında yuxarıda qeyd edilən qruplar, o cümlədən qrupa daxil olan hər bir məhsul üzrə qiymət indeksləri hesablanır. Qiymət indeksləri hesabla-narkən baza dövrü kimi müvafiq ilin yanvar ayı götürülür. Təhlilin nəticələri istehlak bazarında qiymətlərin dinamikasını izləməyə imkan verir.

İş: Azərbaycanın dövrü mətbuatında çap olunmuş iqtisadi materialların sahələr üzrə sistemləşdirilməsi və kataloqunun hazırlanması.

Məsul icraçılar: i.e.n. Ramiz Rzaquliyev.

İş planına müvafiq olaraq, İnstitutda 2010-cu il ərzində “Azərbaycanın dövrü mətbuatında və Rusiya jurnallarında çap olunmuş iqtisadi məqalələrin sahələr üzrə KATALOQU” hazırlanmışdır.

“KATALOQ”a iqtisadiyyatın 19 sahəsi üzrə Azərbaycanın dövrü mətbuatında çap olunmuş 483 iqtisad yönümlü məqalələrin siyahısı daxil edilmiş, məqalələrin elektron versiyaları isə İİETİ-nin bazasına daxil edilmişdir.

Həmçinin “KATALOQ”a Azərbaycanda və Rusiyada çap olunmuş iqtisadi jurnalların xülasələri, İqtisadi İnkişaf Nazirliyi KİV səhifələrində, İİETİ-nin Elmi-texniki kitabxanasına daxil olmuş yeni nəşrlər, Rusiyanın statistik məcmuələri bölmələri daxil edilmişdir.

“KATALOQ” İİETİ-nin Elmi-texniki kitabxana-sında və İnstitutun İnternet saytında yerləşdirilmişdir.

İş: Statistik məlumatların toplanması, işlənməsi, təsnifləşdirilməsi, tədqiqat tələblərinə uyğunlaşdırılması və dövrü olaraq yeniləşdirilməsi.

Məsul icraçılar: i.e.n. Oruc İbrahimov.

Bu iş çərçivəsində mütəmadi olaraq makro və mezo iqtisadi göstəricilərin yenilənməsi, bazanın genişləndirilməsi və İnstitutda yerinə yetirilən tədqiqatların məqsədlərinə müvafiq ilkin emalı həyata keçirilir.

İş: Rüblük makroiqtisadi mənzərə-bülletenlərin hazırlanması.

Məsul icraçılar: i.e.n. Fəxri Həsənov.

2010-cu ilin birinci, ikinci və üçüncü rübləri üzrə makroiqtisadi mənzərə bülletenləri hazırlanmış, dördüncü rüb üzrə bülleten isə 2010-cu ilin həmin dövr üçün əsas sosial-iqtisadi göstəriciləri DSK tərəfindən açıqlandıqdan sonra tamamlanacaqdır.

İş: İqtisadi sahələr üzrə təqdimatların hazırlanması.

Məsul icraçılar: i.e.n. Fəxri Həsənov, Rofət Hüseynəliyev.

Bu iş çərçivəsində “Azərbaycan Respublikası haqqında təqdimat” toplusu və iqtisadi rayonların sosial-iqtisadi pasportları, həmçinin kənd təsərrüfatının sahələri üzrə informativ bülletenlər hazırlanmışdır.

Mövzu:

Azərbaycan Respublikasında mənzil-kommunal təsərrüfatlarının mövcud problemləri.

Məsul icraçılar: i.e.d. Vilayət Vəliyev.

Tədqiqat işinin icra planına uyğun olaraq cari ildə ölkənin mənzil-kommunal təsərrüfatında mövcud olan problemlər kompleks tədqiq olunmuş və bu problemlərin həlli istiqamətində təklif və tövsiyələr hazırlanmışdır.

Həmçinin cari ildə İİETİ-də müxtəlif Dövlət Proqramları, əmr və tapşırıqlar çərçivəsində digər işlər də yerinə yetirilmişdir:

Mövzu:

İxracı əsaslanan inkişaf hipotezi: Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün empirik nəticələr.

Məsul icraçı: i.e.n. Fəxri Həsənov.

Tədqiqat işi qeyri-neft sektorunun məlumatları əsasında Kointeqrasiya təhlili aparmaqla İxracı Əsaslanan İnkişaf (İƏİ) hipotezinin Azərbaycan iqtisadiyyatına tətbiqi imkanlarını araşdırır. Qiymətləndirmə nəticələri qeyri-neft ixracının qeyri-neft iqtisadi artım dinamikasına müsbət təsir etdiyini göstərir. Bundan başqa, empirik nəticələr qeyri-neft iqtisadi artım ilə Birbaşa Xarici İnvestisiyalar (BXİ) arasında da müsbət əlaqənin olduğunu üzə çıxarır. Səhvlərin təshih dəyişəni qısamüddətli dəyişmələrin uzunmüddətli tarazlıq əlaqəsinə korreksiya oluna bildiyini göstərir. Tədqiqatın nəticələri əsasında bu qənaətə gəlmək olar ki, İƏİ strategiyası Azərbaycan iqtisadiyyatının post-neft dövründə əhəmiyyətli iqtisadi siyasət strategiyalarından biri ola bilər.

İqtisadi artımın digər mənbələrinin aşkar olunması Azərbaycan Respublikasının strateji iqtisadi siyasətinin təxirəsalınmaz məsələlərindən biri olduğundan bu tədqiqat işinin nəticələri siyasət qurucuları üçün faydalı ola bilər.

Mövzu:

Azərbaycan iqtisadiyyatında iqtisadi artım və inflyasiya arasında əlaqənin ekonometrik qiymətləndirilməsi.

Məsul icraçı: i.e.n. Fəxri Həsənov.

Tədqiqatda Azərbaycan iqtisadi inkişafının 3-cü mərhələsi hesab edilən sıçrayışlı iqtisadi artım dövründə (2004-2009-cu illərin rüblük göstəriciləri əsasında) inflyasiya və iqtisadi artım arasındakı əlaqə araşdırılmışdır. Aparılan ekonometrik qiymətləndirmələrin nəticəsi göstərir ki, uzun və qısamüddətli dövrlərdə inflyasiya iqtisadi artım üzərində statistik əhəmiyyətli təsirə malikdir. Xətanın təshih modelinin nəticəsi göstərir ki, qısamüddətli dövrdə yaranmış dalğalanma uzunmüddətli tarazlıqda 1 rüb ərzində özünü 76% təshih edir. Bu tədqiqatın digər mühüm nəticəsi olaraq müəyyən edilmişdir ki, inflyasiyanın iqtisadi artım üçün kəndər həddi 13 faizə bərabərdir. Yəni, 13 faizədək olan inflyasiya iqtisadi artım üçün təhlükəli deyil, lakin bu həddi keçən inflyasiya iqtisadi artım üçün təhlükəlidir.

Mövzu:

Giriş-çıxış cədvəllərinə əsaslanaraq Azərbaycan iqtisadiyyatının sektorları üçün tarazlı qiymətlər modeli.

Məsul icraçı: i.e.d. Yadulla Həsənlı, i.e.n. Fəxri Həsənov.

Tədqiqatda 2001-2006-cı illərdə Azərbaycan iqtisadiyyatının əmtəə və xidmətlərinin istehsalı və bölüşdürülməsinin sahələrarası balans cədvəlləri qurulmuş, müxtəlif ssenarilər əsasında simulyasiyalar aparmaqla müqayisəli təhlillər aparılmışdır.

Mövzu:

Bank kreditlərinin qeyri-neft sektoruna təsiri.

Məsul icraçı: i.e.n. Fəxri Həsənov.

Tədqiqat işində Azərbaycan Respublikasında bank kreditlərinin qeyri-neft sektoruna təsiri tədqiq edilmişdir. Bu məqsədlə Engle-Granger yanaşmasından istifadə edilərək göstəricilər arasında kointeqrasiyanın mövcudluğu yoxlanılmış, xətanın təshih mexanizmi də nəzərə alınmaqla qısamüddətli dövr modeli qurulmuşdur. Tədqiqat belə bir nəticəyə gəlmişdir ki, bank kreditləri istər uzun, istərsə də qısamüddətli dövrdə qeyri-

neft sektoruna statistik əhəmiyyətli müsbət təsirə malikdir və qısamüddətli dövrdə bu əlaqədə baş verən kənarlaşmalar tezliklə uzunmüddətli tarazlığa təshih olunur. Tədqiqat işinin nəticələri qeyri-neft sektorunun inkişafında bank kreditlərindən səmərəli istifadə edilməsi məsələlərində iqtisadi qərarlar hazırlayanlar üçün faydalı ola bilər.

Mövzu:

Kommersiya banklarının xaricdən borclanmasının bu qurumların kredit təkliflərinə təsiri.

Məsul icraçı: i.e.n. Fəxri Həsənov.

Tədqiqat işində Azərbaycan Respublikasında 2005-2008-ci illərin rüblük səpkisində kommersiya banklarının xaricdən borclanmasının bu qurumlar tərəfindən iqtisadiyyata kredit qoyuluşlarına təsiri ekonometrik üsullarla kəmiyyətə qiymətləndirilmiş və belə bir nəticəyə gəlinmişdir ki, kommersiya banklarının xarici öhdəliklərinin artım sürətinin 1 faiz bəndi yüksəlməsi onların iqtisadiyyata kredit qoyuluşlarının artım sürətini 0.11 faiz bəndi artırır.

Mövzu:

Cari transferlərin qeyri-neft sektoruna təsirinin ekonometrik qiymətləndirilməsi.

Məsul icraçı: i.e.n. Fəxri Həsənov.

Tədqiqat işi çərçivəsində Azərbaycan Respublikasında 2001-2008-ci illərin rüblük səpkisində cari transferlər üzrə daxilolmaların əhalinin gəlirlərinə və qeyri-neft sektorunun əlavə dəyərinə təsirini araşdırır. Nəticələrin adekvatlığını yoxlamaq məqsədilə iki müxtəlif ekonometrik üsulla kəmiyyət qiymətləndirmələri aparılmışdır. Hər iki üsuldən alınan nəticələr üst-üstə düşür və nəticələrə görə, qısamüddətli dövrdə cari transferlər üzrə daxilolmaların əhalinin gəlirləri üzərində bir və üç rüblük gecikmələr ilə, qeyri-neft sektorunun əlavə dəyəri üzərində isə üç rüblük gecikmələr ilə müşahidə olunan statistik əhəmiyyətli müsbət təsiri vardır.

Mövzu:

Regionların mövcud potensialının qiymətləndirilməsi və ölkə üzrə əlavə dəyərin formalaşmasında onların rolunun artırılmasına dair təkliflərin hazırlanması.

Məsul icraçı: Emil Qasımov.

Azərbaycan Respublikasının iqtisadi inkişafının hazırkı mərhələsində qarşıda duran vacib vəzifələrdən biri ölkə iqtisadiyyatının bütün sahələrinin, o cümlədən, qeyri-neft sektorunun həm sahəvi, həm də regional baxımdan tarazlı inkişafının reallaşdırılmasından, əhalinin ucuz və keyfiyyətli ərzaq təminatının daha da yaxşılaşdırılmasından ibarətdir. Regionlarda əlavə dəyərin formalaşmasında mövcud potensialının qiymətləndirilməsi prosesində Rusiya Federasiyası İqtisadi İnkişaf Nazirliyi tərəfindən hazırlanmış və tətbiq edilən Kompleks qiymətləndirmə metodikasından istifadə olunmuşdur. Qiymətləndirmənin nəticələri nəzərə alınmaqla regionlarda məhsul buraxılışının artırılması istiqamətləri təklif edilmiş, bu zaman dövlət xərclərinin effektivliyinə də diqqət yetirilməsinin əhəmiyyəti nəzərə alınmışdır.

II. ANALİTİK-TƏHLİL İŞLƏRİ

Analitik-təhlil işləri üzrə aşağıdakı işlər yerinə yetirilmişdir:

- Rüblik səpkidə ölkənin makroiqtisadi durumunun analitik təhlili aparılmışdır;
- Nazirliyin və digər dövlət orqanlarının tapşırıqları əsasında cari operativ-analitik təhlil işləri yerinə yetirilmişdir;
- Azərbaycanın dövrü mətbuatında nəşr edilən iqtisadiyyata aid materiallar toplanmış, monitorinqi aparılmış və çap olunmuş iqtisadi məqalələrin sahələr üzrə kataloqu hazırlanmışdır;

III. ELMİ-TƏŞKİLATI İŞLƏR

Elmi-təşkilati işlər üzrə aşağıdakılar yerinə yetirilmişdir:

- 09 iyun 2010-cu il tarixdə “Azərbaycan Respublikasının iqtisadi rayonlarının sosial-iqtisadi pasportları”nın təqdimatına həsr edilmiş Dəyirmi Masa təşkil edilmişdir. Dəyirmi masanın işində bir sıra nazirliklərdən - Təhsil, Kənd Təsərrüfatı, Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliklərindən, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasından, Kənd Təsərrüfatının iqtisadiyyatı və təşkili İnstitutundan, Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyasından, Davamlı İnkişaf İctimai Birliyindən və bir sıra digər təşkilatlardan da mütəxəssislər iştirak etmişlər;

- İqtisadiyyat elminin və ölkə iqtisadiyyatının aktual problemlərinə dair mütəmadi olaraq metodoloji seminarlar təşkil edilmişdir;

- İnstitutun əməkdaşlarının elmi məqalə və tezislərinin yerli və xarici jurnallarda dərc olunması ilə əlaqədar təşkilati yardım göstərilmişdir;

- İnstitut əməkdaşlarının ölkə və beynəlxalq səviyyəli elmi-praktiki konfrans, simpozium, seminar və digər elmi məclislərdə iştirakına təşkilati yardım göstərilmişdir.

IV.TƏDRİS İŞLƏRİ

İqtisadi İslahatlar Elmi-Tədqiqat İnstitutunda tədris istiqamətində aşağıdakı işlər görülmüşdür:

- Nazirliyin regional və yerli qurumlarının əməkdaşları üçün treninqlərin təşkili ilə bağlı bütün zəruri işlər görülmüşdür;
- Azərbaycan Respublikasında doktorantura təhsil sisteminin fəaliyyətinin daha da təkmilləşdirilməsinə dair təkliflər hazırlanaraq İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin “İqtisadi siyasət, təhlil və proqnozlaşdırma” şöbəsinə təqdim edilmişdir;
- Bir sıra ali təhsil müəssisəsindən göndərilən tələbələrin İnstitutda təcrübə keçmələri təmin edilmişdir.

V. MARKETİNQ VƏ İCTİMAİ ƏLAQƏLƏR ÜZRƏ İŞLƏR

2010-cu ildə Marketinq və İctimai əlaqələr istiqamətində aşağıdakı işlər görülmüşdür:

- Institutun müsbət imicinin formalaşdırılması istiqamətində fəaliyyət davam etdirilmişdir;
- Institutun veb sahifəsi restrukturizasiya edilmiş və məlumatların yenilənməsi operativ təmin edilmişdir;
- Institutda təşkil olunan trening-seminar, dəyirmi masa, metodoloji seminarların və digər elmi tədbirlərin ictimaiyyətə çatdırılması təmin edilmişdir;
- Beynəlxalq donor təşkilatları ilə (ADB, UNCTAD, UNDP, USAID, UNESCAP) qurulmuş münasibətlər çərçivəsində hazırlanmış və onlara təqdim olunmuş layihələrin reallaşması və bu əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi istiqamətində işlər davam etdirilmişdir;
- Xarici ölkələrdə - Qazaxıstan, Polşa, Ukrayna, Almaniya, Türkiyə və Çində analoji qurumların mütərəqqi iş təcrübəsi öyrənilmiş və Azərbaycana tətbiqi imkanları araşdırılmışdır.
- Hesabat ilində İİETİ ilə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası İqtisadiyyat İnstitutu; Ukrayna İqtisadiyyat Nazirliyinin Elmi-Tədqiqat İqtisadiyyat İnstitutu; Moldova Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyinin və Elmlər Akademiyasının İqtisadiyyat, Maliyyə və Statistika İnstitutu aralarında elmi-texniki əməkdaşlıq haqqında müqavilələr, həmçinin Koreyanın Beynəlxalq İqtisadi Siyasət İnstitutu arasında anlaşma memorandumu imzalanmışdır. Müqavilə və memorandumda elmi, nəzəri və tətbiqi tədqiqatların həyata keçirilməsi, eləcə də elmi kadrların hazırlanması sahəsində əməkdaşlıq nəzərdə tutulur.

VI. ELMİ KATİBLİK İŞLƏRİ

- 2010-cu il ərzində İnstitutun Elmi Şurasının 5 iclası keçirilmişdir. İclaslarda İnstitutda yerinə yetirilən elmi-tədqiqat işlərinin mövzuları, doktorant və dissertantlarının dissertasiya işlərinin mövzuları və s. bu kimi məsələlərin müzakirələri təşkil olunmuş, doktorant və dissertantlarının attestasiyalarının nəticələri, həmçinin 2010-cu ildə İnstitut tərəfindən yerinə yetirilən elmi-tədqiqat işlərinin planına qismən dəyişikliklərin edilməsi ilə bağlı təkliflər müzakirə edilmiş və müvafiq qərarlar qəbul edilmişdir.

- 12-17 fevral 2010-cu il tarixlərində İnstitutda təhsil alan doktorant və dissertantlar attestasiya edilmiş, ilkin attestasiyanın nəticələri qənaətbəxş olmadığından 18 mart 2010-cu il tarixində onların təkrar attestasiyası təşkil edilmişdir.

- 01.12.2010-cu il tarixə institutda fəlsəfə doktoru proqramı üzrə 7 nəfəri 2-ci kurs əyani, 7 nəfəri 2-ci kurs qiyabi və 8 nəfəri 3-cü kurs əyani şöbədə olmaqla 22 doktorant və 14 dissertant, elmlər doktoru proqramı üzrə isə 9 dissertant təhsil almışdır. 2010-cu il 30 dekabr tarixindən fəlsəfə doktoru proqramı üzrə təhsil alan doktorantlardan 8 nəfəri, dissertantlardan isə 2 nəfəri təhsil müddətinin sona çatması ilə əlaqədar olaraq doktoranturadan xaric edilmişdir.

- 2010-cu ildə İnstitutun doktorant və dissertantlarından 4 nəfəri dissertasiya işlərini ilkin variantda bitirərək təqdim etmiş, onlardan 3 nəfərinin namizədlik dissertasiyası ilkin müzakirədən müvəffəqiyyətlə keçmiş və müvafiq Dissertasiya Şuralarına təqdim olunmaları haqda qərar qəbul edilmişdir. Eyni zamanda, İqtisadi İslahatlar Elmi-Tədqiqat İnstitutu tərəfindən aparıcı təşkilat kimi 15 namizədlik və 2 doktorluq dissertasiya işlərinin müzakirəsi təşkil edilmiş, onlara müvafiq rəylər verilmişdir. Bundan başqa, bir sıra dissertasiya işlərinin avtoreferatlarına, dissertasiya işlərinin əsas müddəalarını özündə əks etdirən təhriri-məruzələrə İnstitutun əməkdaşları tərəfindən müvafiq rəylərin verilməsi təmin olunmuşdur.

- Dissertantura və doktorantura üzrə təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi, dissertasiyaların müzakirəsi və müdafiəsi ilə əlaqədar problemlərin həlli istiqamətində müvafiq işlər görülmüşdür;

- Hesabat dövründə İnstitutun kitabxana fondu yeni elmi ədəbiyyatlarla zənginləşdirilmişdir.